

Centenari de la sardana llarga

TORROELLA té una història gloriosa que ens parla d'un pas-sat floreixent i poderós, d'una època d'or, en ple segle XIV. en el transcurs del qual fou reina i senyora de la plana empordanesa. La nostra riquesa arqueològica, a voltes, malauradament, tan poc respectada, ens dóna un ressò fidelíssim d'aquella pretèrita magnificència que el pas ineluctable del temps no ha aconseguit esmorteir. Deixant apart aquesta Torroella antiga i senyorial, la *Torroella vila vella* de la corranda popular, es manifesta des del segle dinovè fins als nostres dies un aspecte especialíssim que dóna un caràcter, una fesomia pròpia a la nostra vila: la seva intensa i arrelada tradició musical.

D'on provè aquesta forta inclinació artística? A què és degut aquest sentit musical extraordinari que ens ha ofert músics i compositors de primera fila i cobles de gloriosa història? Misteri inescrutable de l'ànima dels pobles, que a voltes es manifesta per a deixar-nos meravellats davant l'impensat prodigi.

* * *

El motiu d'aquest treball no és altre que el de fer ressaltar un aniversari trascendental en la història de la sardana: el centenari de l'obra sardanística d'En Miquel Pardas, o sigui, un segle de la creació de la sardana tal com actualment es coneix.

L'any 1850, En Miquel Pardas, l'expert dansaire torroellenc, publicà el primer tractat conegut sobre l'art de ballar la sardana llarga, edició que és considerada com una estimable joia de bibliòfil. Ben a desgrat nostre no en posem cap exemplar, però sí disposem de referències fidedignes que ens permeten exposar les seves essencials característiques. Es un llibret de vuit fulls, format 14 x 9 centímetres, en la portada del qual es llegeix el següent títol: «Método per apendrer á ballar sardanas llargas, per Miguel Pardas, de Torroella de Montgrí. Figueras. Imprenta de Jaume Bosch, Palau. 1850». En la segona plana, figura aquesta advertència: «Es propietat del autor, y se perseguirá devan la lley al que reimprimés aquest método sens son permís». A continuació segueix la rúbrica de l'autor i un segell amb les inicials M. P. enllaçades.

Del seu reduït text, es dedueixen valuoses ensenyances com, per exemple, el significar dels qualificatius «seguits» i «trencats» que tan abunden, segons experts investigadors, en els vells gràfics de l'antic contrapàs, i que permet establir una similitud dels passos d'aquesta típica dansa amb els de la nova sardana.

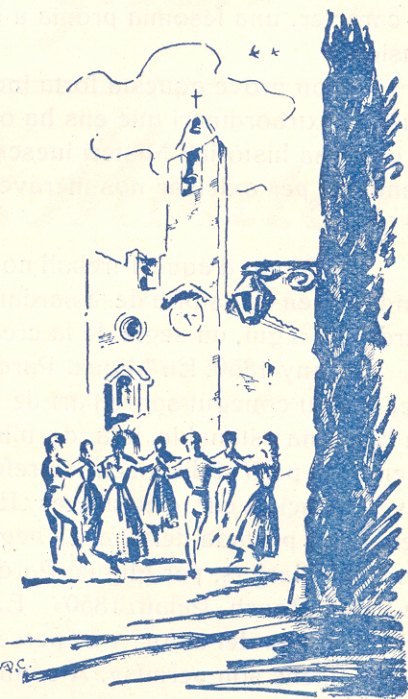
Aquest interesantíssim document, fou l'origen d'una polèmica que adquirí àmplia volada en el camp del criticisme sardanístic, oposant-se dues tesis: l'una, defensora de la paternitat exclusiva d'En Pep Ventura en la creació de la nova sardana; l'altra, basant-se en l'al·ludit tractat, l'atribuïa a En Miquel Pardas. Les investigacions objectives dilucidaren aquest desacord, reconeguent-se amb justesa, els mèrits d'ambdues personalitats. Pep Ventura era músic, no era ballador, i encara que conegués els secrets del ritme, és lògic assegurar que acudís a l'autoritat i gran

reputació de què gaudia En Pardas com a tècnic de la dansa sol·licitant la seva col·laboració per a resoldre la part coreogràfica de la sardana. Es va convenir doncs, i avui és generalment admès, que tot i reconeixent el mèrit superior, indiscutible, del músic en la nova creació musical, calia destacar objectivament l'importància de l'autor de la distribució dels passos de la nova dansa. La sardana, doncs, va nèixer fruit de la col·laboració de dues personalitats: la del músic immortal Pep Ventura i la de l'expert dansaire torroellenc Miquel Pardas. Així ho reconeix el culte sardanòfil Aureli Campmany en el seu interessant llibre «La dansa a Catalunya»; «No dubtem a afirmar que En Pardas, el notable ballador montgrinenc, va intervenir com a col·laborador d'En Pep Ventura a la creació de la sardana llarga». Contribuïren eficaçment a la vindicació de Miquel Pardas, els estudis realitzats amb tant interès per l'eminent musicògraf senyor Salvador Raurich, a la memòria del qual oferim respectuosament el nostre més sincer homenatge de reconeixement i estima.

* * *

En complir-se 'aquest centenari, és apropiat passar un lleuger balanç de la contribució de Torroella a la història de la sardana.

Hem dit ja com, en la seva creació va col·laborar eficaçment En Miquel Pardas. Més tard, quan aquell plançó totjust arrelat que era la sardana, fou víctima d'una orientació equivocada que la portava per viaranys de decadència, el gran mestre Pere Rigau (Barretó) inicià el seu renaixement restituint-li tota la seva genuïna gràcia, tota la noblesa i dignitat que li són pròpies. L'estudi de la forta personalitat artística de Pere Rigau, tan prodigiosament activa, ocuparia un espai del qual no disposem. Volem destacar que la sardana sense En Pere Rigau—i també, cal dir-ho, sense altres mestres que com ell l'estimaren i l'ennobliren—difícilment hauria superat la crisi accentuada de decadència en què es trobava. Nomès ens resta assenyalar com l'Ajuntament de Torroella, complint un deure ineludible de gratitud a la memòria del plorat mestre, ha donat el seu nom a una típica plaça de la nostra vila.

En l'ordre de les valors individuals i en una època que podem conceptuar moderna, és digna de consideració i estima l'obra sardanística del compositor Joaquim Vallespí, torroellenc de cor, i membre d'una família que ens ha donat, a la vegada, destacats intèrprets musicals.

I finalment, com a brillant colofó d'aquest resum d'autors, citem la figura excepcional i popularíssima del mestre Vicenç Bou. Què podem dir d'inèdit referent a la seva obra única, inconfundible? Les sardanes del mestre Bou conserven tota la forta inspiració del primer dia, la gràcia fresca, ingènua i senzilla de les coses netament pairals. Per això, el poble se les ha fet seves, i com si es tractés de veritables cançons populars, els ha donat ressonàncies d'immortalitat.

I amb els noms de les personalitats musicals torroellenques, no finalitza encara el balanç de la contribució de la nostra vila al progrés i difusió de la sardana,

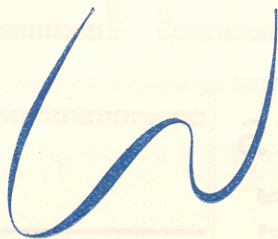
perquè cal citar també les agrupacions musicals més destacades: «La Lira», l'antiga cobla introductora de la sardana a Barcelona; «Els Montgrins», de gloriosa història, i «Caravana», de recent creació i de forta personalitat.

* * *

El primer centenari de la sardana, suggereix l'estudi o el comentari de molts altres aspectes dignes de consideració; nosaltres creiem però, que hem donat, modestament, una impressió d'aquells que primordialment ens interessen com a toroellencs admiradors de la nostra intensa i arrelada tradició musical.

En concloure aquest treball, volem fer-ho oferint el nostre homenatge d'agraïment a tots els autors, a totes les cobles i a tots els sardanistes que han contribuït durant aquests primers cent anys gloriosos de la seva història, al triomf esclatant de la més humana i la més bella de totes les danses.

PERE CASTELLS

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and curves, positioned centrally on the page.